

Sygn. akt II Ca 229/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Protokolant Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 roku w Lublinie na rozprawie

z powództwa (...) Funduszu (...) w G.

przeciwko W. R.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Kraśniku z dnia 12 grudnia 2014 roku, sygn. akt I C 922/13

I. uchyła zaskarżony wyrok w punkcie II. w części co do kwoty 1.793,80 zł (tysiąc siedemset dziewięćdziesiąt trzy złote i osiemdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 28 czerwca 2013 roku i w tym zakresie umarza postępowanie;

II. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1. w pkt II. w ten sposób, że zasądza od W. R. na rzecz (...) Funduszu (...) w G. kwotę 3.442,55 zł (trzy tysiące czterysta czterdzieści dwa złote i pięćdziesiąt pięć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 28 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,

2. w pkt III. w ten sposób, że:

a) zasądza od W. R. na rzecz (...) Funduszu (...) w G. kwotę 387,81 zł (trzysta osiemdziesiąt siedem złotych i osiemdziesiąt jeden groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

b) przyznaje adwokatowi K. R. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kraśniku kwotę 1.558,44 zł (tysiąc pięćset pięćdziesiąt osiem złotych i czterdzieści cztery grosze) tytułem wynagrodzenia za udzieloną pozwanej pomoc prawną, w tym należny podatek od towarów i usług;

III. oddala apelację w pozostałej części;

IV. zasądza od W. R. na rzecz (...) Funduszu (...) w G. kwotę 297,26 zł (dwieście dziewięćdziesiąt siedem złotych i dwadzieścia sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

V. przyznaje adwokatowi K. R. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kraśniku kwotę 779,22 zł (siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych i dwadzieścia dwa grosze) tytułem wynagrodzenia za udzieloną pozwanej pomoc prawną w postępowaniu odwoławczym, w tym należny podatek od towarów i usług, a także kwotę 76,89 zł (siedemdziesiąt sześć złotych i osiemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem zwrotu wydatków oraz oddala wniosek adwokata o zwrot wydatków w pozostałej części.

UZASADNIENIE

W dniu 28 czerwca 2013 roku powód (...) Fundusz Inwestycyjny (...) w G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej W. R. kwoty 5.473 zł z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu do dnia zapłaty od kwoty 5.350,55 zł.

Powód wskazał, że jest nabywcą wierzytelności przysługującej przeciwko pozwanej a wynikającej z umowy kredytu gotówkowego z dnia 21 maja 2007 roku, zaś na dochodzoną pozwem kwotę składa się: kwota 2.634,05 zł tytułem kapitału, kwota 2.477,55 zł tytułem odsetek i kwota 361,15 zł tytułem kosztów.

W sprawie został wydany nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, od którego pozwana wniosła sprzeciw.

W toku procesu ustanowiony dla pozwanej pełnomocnik z urzędu wnosił o oddalenie powództwa, podnosząc, że powództwo nie zostało wykazane i udowodnione. Powód przedłożył jedynie kserokopie umowy kredytowej z dnia 21 maja 2007 roku i dalszych dokumentów związanych z jej zawarciem. Powód nie wykazał wierzytelności, które zostały objęte umową przelewu z 26 kwietnia 2011 roku, a przede wszystkim nie wykazał, w jaki sposób bank a potem powód dokonywał zaliczenia wpłat pozwanej na poczet spłaty kredytu, które raty stały się wymagalne, w jaki sposób wyliczona została kwota kredytu pozostałego do spłaty, w jaki sposób obliczono odsetki, na jakiej podstawie naliczone zostały opłaty i koszty, nie wskazano również dowodów potwierdzających wypowiedzenie pozwanej umowy.

*

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Kraśniku:

I. zasądził od W. R. na rzecz (...) Funduszu (...) w G. kwotę 77 zł;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od (...) Funduszu (...) w G. na rzecz pozwanej W. R. kwotę 1.476 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 maja 2007 roku pomiędzy (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. a pozwaną W. R. została zawarta umowa kredytu gotówkowego nr (...), na mocy którego bank udzielił pozwanej kredytu w kwocie 3.807,11 zł. Oprocentowanie pożyczki w dniu zawierania umowy wynosiło 17 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem obniżenia jego wysokości do wysokości odsetek maksymalnych. Spłata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 36 ratach do 21 każdego miesiąca poczynając od 21 czerwca 2007 roku do dnia 21 maja 2010 roku. Niezapłacenie raty kredytu wraz z odsetkami w ustalonym terminie skutkowało powstaniem zadłużenia przeterminowanego, od którego pobierane miały być odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP .

Pozwana nie wywiązywała się z wynikających z umowy zobowiązań. (...) Bank S. A. w dniu 17 września 2010 roku wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), w którym stwierdził, że pozwana z tytułu umowy z dnia 21 maja 2007 roku posiada zadłużenie, którego wysokość wynosi 4.745,55 zł, w tym kapitał w kwocie 3.211,09 zł, odsetki umowne w kwocie 449,26 zł naliczone od dnia 21 maja 2007 roku do dnia 9 października 2008 roku, odsetki karne w kwocie 46,40 zł, koszty korespondencji w kwocie 124,75 zł, koszty opłaty administracyjnej w kwocie 114,20 zł, odsetki ustawowe w kwocie 799,86 zł za okres od dnia 10 października 2008 roku do 17 września 2010 roku, naliczone od kapitału w kwocie 3.211,08 zł. Tytułowi temu w sprawie I Co 1832/10 postanowieniem z dnia 7 października 2010 roku Sąd Rejonowy w Kraśniku nadał klauzulę wykonalności. We wniosku datowanym na 9 stycznia 2011 roku (...) Bank S. A. zwrócił się do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Kraśniku o wszczęcie egzekucji przeciwko pozwanej. Postanowieniem

Komornika z dnia 27 maja 2013 roku egzekucja prowadzona w sprawie Km (...) została umorzona wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

W dniu 26 kwietnia 2011 roku (...) Bank S. A. w W. zawarł z powodem umowę sprzedaży wierzytelności, zgodnie z którą sprzedał powodowi pakiety wierzytelności wskazanych w załącznikach do umowy.

W dniu 21 lipca 2011 roku strona powodowa sporządziła pisma adresowane do pozwanej, zawiadamiające o przelewie i wzywające pozwaną do zapłaty nabytej wierzytelności.

W dniu 27 czerwca 2013 roku strona powodowa sporządziła wyciąg z ksiąg rachunkowych, z którego wynika, że na dzień sporządzenia wyciągu w księgach powodowego Funduszu widnieje zadłużenie pozwanej w kwocie 5.472,75 zł, na które składa się kwota 2.634,05 zł z tytułu kapitału, kwota 2.477,55 zł z tytułu odsetek oraz kwota 361,15 zł z tytułu kosztów.

Pozwana W. R. jest osobą samotną w wieku 61 lat. Nie ma żadnego majątku ani oszczędności. Utrzymuje się z renty w wysokości 520 zł miesięcznie. Mieszka w lokalu wynajętym od gminy. Jest osobą schorowaną. Toczy się przeciwko niej postępowanie egzekucyjne.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny i podniósł, że do umowy łączącej pozwaną z (...) Bankiem S. A. zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 roku, Nr 100, poz. 1081, ze zm.).

Umowa o kredyt konsumencki powinna zostać zawarta w formie pisemnej i spełniać dalsze wymogi określone w art. 4 ust. 2 tej ustawy. Umowa zawarta z pozwaną te wymagania spełniała.

Umowa kredytu nakładała na kredytobiorcę obowiązek zwrotu pożyczonej kwoty wraz z odsetkami i kosztami działań upominawczych.

Odnosząc się do zarzutów pozwanej Sąd Rejonowy wskazał, że niezasadnie pozwana wywodziła, że braku dowodu na zawarcie samej umowy pożyczki (w związku z przedłożeniem jedynie jej kserokopii). Powód powołał się bowiem na oryginał umowy znajdujący się w aktach sprawy I Co 1832/10 i dowód z tego dokumentu został przeprowadzony. Sam fakt zawarcia umowy nie był zresztą przez pozwaną kwestionowany.

Wobec stanowiska pozwanej powód powinien był wykazać, że ściśle określona kwota z tytułu poszczególnych dochodzonych należności: kapitału kredytu, odsetek umownych, odsetek karnych, odsetek ustawowych, kosztów korespondencji, opłat administracyjnych, jest należna w takiej wysokości, jaka została wskazana w pozwie i pismach procesowych.

Strona powodowa przedłożyła umowę kredytową, z której wynika kwota udzielonego kapitału kredytu, wysokość odsetek umownych, obowiązek zwrotu kosztów działań związanych z niespłaconymi zobowiązaniami. Jednakże w oparciu o ten dowód oraz twierdzenia powoda w tym zakresie brak jest możliwości zweryfikowania wysokości poszczególnych dochodzonych należności.

Jak wynika z § 4 ust. 3 umowy pozwana zobowiązana była do spłaty kredytu w 36 równych ratach wynoszących po 147,15 zł. Raty te składały się z kapitału, odsetek i opłaty za obsługę kredytową. Nie wykazano jednak, jakie kwoty z tak ustalonych rat do spłaty przeznaczone zostały na spłatę poszczególnych elementów rat, w szczególności kapitału kredytu. Pomimo zatem wskazania przez powoda, że na poczet spłaty kredytu pozwana dokonała wpłat na rzecz poprzedniego wierzyciela w łącznej wysokości 1.030,60 zł, zaś po dniu cesji wierzytelności uiściła kwotę 577,03 zł (k. 22v), brak jest możliwości zweryfikowania wysokości pozostałego do spłaty kapitału. Wprawdzie obecnie dochodzona przez powoda z tytułu kapitału kredytu kwota 2.634,05 zł stanowi różnicę pomiędzy kapitałem wskazanym w bankowym tytule egzekucyjnym (3.211,08 zł) a kwotami wpłaconymi przez pozwaną po dniu cesji (577,03 zł), co

świadczy o zaliczeniu tych wpłat w całości na kapitał, jednak nadal brak jest możliwości zweryfikowania wysokości kwoty wskazanej z tego tytułu w bankowym tytule egzekucyjnym.

Z niewykazaniem przez powoda zasadności roszczenia w zakresie wysokości niespłaconego kapitału kredytu wiąże się z kolei kwestia braku udowodnienia roszczenia odsetkowego, zarówno co do odsetek umownych jak i karnych od przeterminowanych rat, a także ustawowych. Prawidłowe wykazanie ich wysokości wiąże się ze wskazaniem, od jakich kwot kapitału kredytu były one naliczane, od jakich dat i według jakich stóp procentowych. Tego warunku strona powodowa nie spełniła.

Mając na uwadze stanowisko procesowe pozwanej, na powodzie ciążył obowiązek wykazania okoliczności, z których wywodził skutki prawne i obowiązek przedstawienia dowodów wykazujących słuszność jego twierdzeń (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.).

Powód wprawdzie wykazał, że pozwana zawarła umowę o kredyt gotówkowy z (...) Bankiem S. A. w W., a także, że doszło do cesji wierzytelności z tego tytułu na rzecz strony powodowej, co potwierdza wyciąg z ksiąg rachunkowych powoda, nie udowodnił jednak wysokości zadłużenia pozwanej z tego tytułu. Nie można uznać za dowód istnienia wierzytelności w określonej wysokości wyciągu z ksiąg rachunkowych strony powodowej, który potwierdza jedynie fakt, że w tych księgach zapisana jest wierzytelność przysługująca wobec pozwanej. Wyciąg ten nie jest dowodem, że w takiej wysokości wierzytelność faktycznie istnieje. W tym zakresie obowiązują zasady związane z ciężarem dowodu wynikającym z art. 6 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 roku, sygn. V CSK 329/12).

Bankowy tytuł egzekucyjny również nie stanowi dowodu na wysokość dochodzonej wierzytelności. Jak wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 roku, sygn. akt P 7/09, księgi rachunkowe i wyciągi z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumentów utraciły moc dokumentów urzędowych.

Powód nie udowodnił też, a nawet nie wskazywał w swych twierdzeniach, kiedy została wypowiedziana umowa przez pierwotnego wierzyciela. Brak jest dowodu w postaci doręzonego pozwanej wypowiedzenia umowy. Dodatkowo uniemożliwia to weryfikację prawidłowości naliczonych zobowiązań.

Poza żądaniem zasądzenia niespłaconego kapitału i odsetek powód dochodził w sprawie zasądzenia kwoty 361,15 zł, na którą składały się koszty korespondencji, opłata administracyjna związana z uruchomieniem kredytu, koszty sądowe i zaliczka komornicza. Należności te objęte były umową cesji wierzytelności. Odnosząc się do żądania z tytułu kosztów korespondencji naliczonych przez bank, co prawda powód przedstawił, że dochodzona z tego tytułu kwota to 124,75 zł, jednak nie wykazał, jakie częściowe kwoty zostały naliczone i według jakich przesłanek. Na weryfikację tej kwoty nie pozwala brzmienie § 7 umowy, w którym ogólnie uregulowane zostały kwestie ponoszenia przez kredytobiorcę kosztów działań upominawczych, w tym kosztów przygotowania i wysyłki korespondencji. Powód nie wykazał również co do zasady i co do wysokości zasadności żądania kwoty 114,20 zł nazwanej opłatą związaną z administrowaniem kredytu. Sąd Rejonowy uznał również, iż nieuzasadnione jest żądanie powoda zwrotu kwoty 45,20 zł jako zaliczki komorniczej poniesionej w związku z wystąpieniem o wszczęcie egzekucji. Powód nie wykazał w żaden sposób poniesienia tego rodzaju kosztów. Kwota w tej wysokości, tj. 45,20 zł, występuje jedynie w dołączonym przez powoda postanowieniu komornika z dnia 27 maja 2013 roku w sprawie KM (...) o umorzeniu egzekucji jako kwota przekazana wierzycielowi po wyegzekwowaniu jej od dłużniczki W. R. (k. 39). Wskazać należy jednak, że powołane postanowienie dotyczyło egzekucji prowadzonej na rzecz innego wierzyciela, tj. Banku (...) S. A. we W. a nie (...) Banku S. A.

Jedynym roszczeniem podlegającym uwzględnieniu w niniejszym procesie jest kwota 77 zł poniesiona przez (...) Bank S. A. w W. w związku ze złożeniem wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, zasądzona od pozwanej na rzecz banku w postanowieniu z dnia 7 października 2010 roku w sprawie o sygn. akt I Co 1832/10. Wierzytelność z tego tytułu była przedmiotem cesji na rzecz powoda. Jak wynika z § 9 umowy łączącej strony w przypadku skierowania przez bank sprawy na drogę postępowania sądowego oraz egzekucyjnego kredytobiorca zobowiązany będzie do poniesienia dodatkowych kosztów zgodnie z orzeczeniem sądu lub organu egzekucyjnego.

Z uwagi na fakt, iż ostatecznie żądanie powoda zostało uwzględnione jedynie w znikomej części Sąd Rejonowy orzekając o kosztach procesu zastosował art. 100 zdanie drugie k.p.c. i nałożył na powoda obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, zasądził więc od powoda na rzecz pozwanej zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej przez pełnomocnika z urzędu (wraz z podatkiem VAT). Sąd Rejonowy przywołał również art. 122 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust 1-3 i § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

*

Apelację od tego wyroku wniósł powód (...) Fundusz (...) w G., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w części, tj. w punktach II. i III.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c., polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów wyrażające się w błędnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznaniu, że złożona przez powoda umowa zawarta przez pozwanego z poprzednim wierzycielem, wyciąg z ksiąg rachunkowych powoda oraz wyciąg z umowy cesji wierzytelności wraz z wyciągiem załącznika, bankowy tytuł egzekucyjny, nie stanowią dowodu na okoliczność potwierdzenia wysokości nabytej wierzytelności przez powoda;
2. naruszenie art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. polegające na błędnym uznaniu przez Sąd, że strona powodowa nie przedłożyła dowodów na poparcie swoich twierdzeń oraz wniosków, z których wywodzi skutki prawne, a tym samym nie udowodniła okoliczności nabycia wierzytelności co do wysokości, jakiej domagała się w pozwie;
3. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c., polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów wyrażające się w braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęciu, jakoby zobowiązanie pozwanej wygasło, podczas gdy powód w toku postępowania w sposób rzetelny wykazał, iż wpłaty przelane przez pozwaną nie pokryły całości zadłużenia z tytułu umowy zawartej z poprzednim wierzycielem;
4. naruszenie art. 229 k.p.c. polegające na jego niezastosowaniu i uznaniu okoliczności istnienia oraz wysokości zadłużenia pozwanej za nieudowodnioną, podczas gdy pozwana poprzez dokonywanie regularnych wpłat zarówno na rzecz poprzedniego wierzyciela jak i powoda skutecznie uznała zobowiązanie z zawartej umowy kredytu;
5. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez całkowite pominięcie przy swej ocenie przedłożonych przez powoda dowodów w postaci: bankowego tytułu egzekucyjnego oraz rozliczenia wierzytelności obrazującego ilość, wysokość wpłat oraz sposób ich zarachowania;
6. nierozpoznanie istoty sprawy.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie należności zgodnie z żądaniem pozwu, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz pozostawienie temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do najdalej idącego zarzutu postawionego w apelacji, a mianowicie zarzutu nierozpoznania istoty sprawy.

Nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji zachodzi wtedy, gdy sąd ten, w wyniku stwierdzenia istnienia przesłanki unicestwiającej roszczenie pozwu lub żądanie zgłoszone w zarzucie przez pozwanego, nie rozpoznał merytorycznie sprawy, a więc nie zbadał podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia lub zarzutu

pozwanego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 roku, sygn. akt I CZ 87/13, Lex nr 1415183).

W ocenie Sądu Okręgowego nie można mówić o nierozpoznaniu istoty sprawy wówczas, gdy Sąd Rejonowy przeprowadził wnioskowane przez strony dowody i je ocenił, przyjmując na ich podstawie, że jedna ze stron nie udowodniła określonej okoliczności faktycznej, a następnie zastosował przepisy prawa materialnego w ustalonym przez siebie stanie faktycznym. Ani ewentualne błędy w ustaleniach faktycznych, ani ewentualne błędy w zastosowaniu prawa materialnego, nie mogą być uznane za równoznaczne z nierozpoznaniem istoty sprawy, jeżeli Sąd Rejonowy trafnie uchwycił istotę sporu, a jedynie błędnie rozstrzygnął o jego przedmiocie.

Z tych względów nie było podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy nieprawidłowo natomiast orzekł merytorycznie o roszczeniach, co do których – mimo prawidłowego wezwania – powód nie określił dokładnie swoich żądań w rozumieniu art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.

Przepis art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 7 lipca 2013 roku a mającym zastosowanie w sprawie (art. 2 ustawy z dnia 10 maja 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. z 2013 roku, poz. 654) stanowił, że po przekazaniu sprawy z elektronicznego postępowania upominawczego, przewodniczący wzywa powoda do usunięcia braków formalnych pozwu oraz uzupełnienia pozwu, w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana – w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania. W przypadku nieusunięcia braków formalnych pozwu sąd umarza postępowanie.

Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. pozew powinien zawierać dokładnie określone żądanie, a zatem w przypadku, gdy żądaniem tym jest skapitalizowana kwota odsetek, powód powinien wskazać sposób jej wyliczenia, tj. od jakiej kwoty, za jaki okres i według jakiej stopy procentowej odsetki te zostały naliczone. W przeciwnym razie żądanie nie jest dokładnie określone, gdyż nie wiadomo, jak zostało wyliczone i jakiego okresu dotyczy, co nie tylko uniemożliwi w razie sporu ocenę jego zasadności, ale również w przyszłości granic powagi rzeczy osądzonej czy częściowego zaspokojenia (skoro nie będzie wiadomo, co do jakich odsetek i za jaki okres żądanie zostało uwzględnione bądź oddalone, a następnie – zaspokojone). Nie ma znaczenia, czy z pozwem wystąpił pierwotny wierzyciel czy nabywca wierzytelności. Te same uwagi należy odnieść do należności zbiorczo określonych jako różnego rodzaju koszty, co do których należy wskazać, jakie opłaty, prowizje i inne składniki składają się na ich sumę.

Takie braki formalne pozwu powinny być uzupełniane zgodnie z art. 130 § 1 i § 2 k.p.c., a w razie ich nieuzupełnienia co do któregoś z żądań, powinno dojść do częściowego zwrotu pozwu (w niniejszej sprawie – umorzenia postępowania) – tylko w zakresie niedokładnie określonego żądania, natomiast nie ma przeszkód do prowadzenia postępowania o zapłatę pozostałych żądań, dokładnie określonych.

Podkreślić należy, że dokładne określenie żądania powinno nastąpić w pozwie bądź w piśmie uzupełniającym braki, natomiast nie może być tak, aby Sąd na podstawie przedłożonych umów czy dokumentów próbował ustalić, o jakie należności może chodzić.

Nie można przyjąć, że okoliczność ta mogłaby być badana jedynie w merytorycznym rozstrzygnięciu. Jeżeli bowiem nie byłby to brak uniemożliwiający nadania biegu sprawie (tzn. rozstrzygnięcie o żądaniu), a mogący najwyżej skutkować oddaleniem powództwa, rodziłoby się w takim razie pytanie, co do czego Sąd pierwszej instancji orzekłby o niezasadności żądania, jeśli np. nie miałby wiedzy, jakich odsetek powód zażądał, a w razie wytoczenia kolejnego powództwa o te same odsetki, na jakiej podstawie przyjąłby, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej, skoro równie dobrze można by twierdzić, że w nowym pozwie powód żąda innych odsetek niż te, których wcześniej dochodził, a tylko ich skapitalizowana kwota jest identyczna.

W niniejszej sprawie zawodowy pełnomocnik powoda zgodnie z dyspozycją przywołanego wyżej art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 7 lipca 2013 roku został wezwany do dokładnego określenia żądań poprzez

wskazanie, w jaki sposób została wyliczona kwota kapitału oraz jakich rat kapitałowych, od którego miesiąca i w jakiej wysokości powód dochodzi, jak również do wskazania, od jakiej kwoty, za jakie okresy i według jakiej stopy procentowej naliczane były odsetki w kwocie 2.477,55 zł oraz jakie należności, z jakiego tytułu i w jakich kwotach składają się na dochodzoną kwotę 361,15 zł z tytułu kosztów – w terminie dwóch tygodni pod rygorem umorzenia postępowania. Pomimo prawidłowego wezwania powód nie określił dokładnie żądania w zakresie dochodzonych:

- odsetek umownych w kwocie 449,26 zł (nie wskazano, od jakiej kwoty lub kwot naliczono te odsetki i według jakiej stopy procentowej, gdyż podano wyłącznie stopę procentową w dniu udzielenia kredytu),
- odsetek karnych w kwocie 46,40 zł (nie wskazano, od jakiej kwoty lub kwot naliczono te odsetki i według jakiej stopy procentowej oraz za jaki okres),
- odsetek ustawowych w kwocie 1.173,39 zł (nie wskazano, od jakiej kwoty lub kwot naliczono te odsetki i za jaki okres, gdyż nie podano i nie wykazano, kiedy umowa została wypowiedziana),
- kosztów korespondencji w kwocie 124,75 zł, gdyż nie podano, z tytułu jakich konkretnie upomnień (z jakiej daty i w jakiej liczbie) powstać miały te koszty.

Nieprawidłowo natomiast Sąd Rejonowy wzywał powoda do dokładnego określenia żądania w zakresie kapitału, gdyż w tym zakresie żądanie pozwu zostało należycie określone co do wysokości, inną rzeczą pozostaje natomiast ocena jego zasadności.

Wobec tego, że powód, mimo prawidłowego wezwania, nie określił dokładnie żądań na łączną kwotę 1.793,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 czerwca 2013 roku, Sąd Rejonowy w tym zakresie powinien na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 7 lipca 2013 roku umorzyć postępowanie. Przepis ten miał charakter bezwzględnie obowiązujący i nie było możliwe dalsze procedowanie co do roszczeń, co do których braki formalne nie zostały uzupełnione w dwutygodniowym terminie. Skoro Sąd pierwszej instancji nie umorzył postępowania w tym zakresie, mimo, iż był do tego zobligowany, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. miał obowiązek to uczynić. Sąd drugiej instancji uchylając w tym zakresie zaskarżone orzeczenie co do istoty i orzekając formalnie, nie orzekł na niekorzyść apelującej strony powodowej, gdyż rozstrzygnięcie formalne nie pozbawia powoda możliwości wystąpienia z tymi żądaniami ponownie (po ich dokładnym określeniu), w przeciwieństwie do sytuacji, gdy są one prawomocnie oddalone i zachodzi wówczas powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.).

Sąd Rejonowy poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia za własne. Dotyczy to w szczególności ustalenia, że powód nie udowodnił, aby doszło do wypowiedzenia pozwanej umowy kredytu i z jaką datą, a wobec zaprzeczenia pozwanej okoliczność ta pozostawała sporna i wymagała dowiedzenia (art. 6 k.c.).

Sąd Rejonowy oceniając ustalony stan faktyczny niezasadnie natomiast przyjął, że z uwagi na niewykazanie przez powoda, że umowa została wypowiedziana i jak zostały zarachowane wpłaty pozwanej, roszczenia powoda co do kapitału i odsetek umownych w kwocie 808,50 zł nie mogą zostać uznane za zasadne.

Sąd Rejonowy nie przeanalizował bowiem należycie postanowień umowy kredytu, które dotyczą tych wierzytelności (k. 29).

Mianowicie kredyt został udzielony pozwanej w kwocie 3.807,11 zł (kapitał) i miał być spłacony w 36 równych ratach od 21 czerwca 2007 roku do 21 maja 2010 roku. Widoczne jest, że mimo niewykazania przez powoda, że doszło do skutecznego wypowiedzenia kredytu, w dacie wniesienia pozwu wymagalne były już wszystkie raty. Kwota odsetek umownych, wynoszących 17 % w stosunku rocznym, w okresie kredytowania wynosiła 1.079,17 zł. Raty miesięczne zawierały w sobie kapitał, odpowiednią część odsetek i opłatę za obsługę kredytową wynoszącą 0,30 % kwoty udzielonego kredytu, ale nie więcej niż 15 zł, doliczaną do każdej raty (co daje w niniejszej sprawie kwotę 11,42 zł). Widoczne zatem jest, że rata kapitałowo-odsetkowa, po odjęciu od niej opłaty za obsługę kredytową, wynosiła

135,73 zł miesięcznie. Znając wysokość odsetek umownych i kwotę kapitału do spłaty, jak również mając na uwadze postanowienie umowy, że wszystkie raty mają być równe, wbrew wywodom Sądu pierwszej instancji możliwe było rachunkowe ustalenie wysokości kwot kapitału i kwot odsetek przypadających na każdą z rat (np. przy pomocy kalkulatora rat). Sąd Okręgowy ustalił, że wysokość tych rat kształtowała się następująco:

Numer raty	Część kapitałowa raty	Część odsetkowa raty	Wysokość raty
1	81.79	53.93	135.72
2	82.96	52.77	135.73
3	84.13	51.60	135.73
4	85.32	50.41	135.73
5	86.53	49.20	135.73
6	87.76	47.97	135.73
7	89.00	46.73	135.73
8	90.26	45.47	135.73
9	91.54	44.19	135.73
10	92.84	42.89	135.73
11	94.15	41.58	135.73
12	95.49	40.24	135.73
13	96.84	38.89	135.73
14	98.21	37.52	135.73
15	99.60	36.13	135.73
16	101.01	34.72	135.73

17	102.44	33.29	135.73
18	103.90	31.83	135.73
19	105.37	30.36	135.73
20	106.86	28.87	135.73
21	108.37	27.36	135.73
22	109.91	25.82	135.73
23	111.47	24.26	135.73
24	113.05	22.68	135.73
25	114.65	21.08	135.73
26	116.27	19.46	135.73
27	117.92	17.81	135.73
28	119.59	16.14	135.73
29	121.28	14.45	135.73
30	123.00	12.73	135.73
31	124.74	10.99	135.73
32	126.51	9.22	135.73
33	128.30	7.43	135.73
34	130.12	5.61	135.73
35	131.96	3.77	135.73
36	133.86	1.90	135.76

Umowa kredytu określała również kolejność zarachowania, a mianowicie wskazywała, że wszystkie wpłaty mają być zarachowywane następująco: kapitał z najdawniej wymagalnej raty wraz z odsetkami umownymi i opłatą za obsługę kredytową przypisaną do danej raty, następnie kapitał kolejnej wymagalnej raty wraz z odsetkami umownymi i opłatą za obsługę kredytową przypisaną do danej raty, kapitał kolejnej niewymagalnej raty wraz z odsetkami umownymi i opłatą za obsługę kredytową przypisaną do danej raty, odsetki od zadłużenia przeterminowanego, koszty monitów i windykacji.

Oznacza to, że wszystkie wpłaty w pierwszej kolejności miały być zaliczane na kolejne raty kredytu i tak – wobec niewykazania wypowiedzenia kredytu – należało zarachować wszystkie wpłaty pozwanej przyznane przez powoda (łącznie kwoty 1030,60 zł i 577,03 zł – k. 22v-23). Tym samym konsekwentnie zaliczając sumę tych kwot na kolejne raty należało stwierdzić, że pozwana spłacała 10 pierwszych rat w całości i jedenastą ratę w zakresie kapitału, odsetek umownych oraz tylko w nieznaczącej części jedenastą ratę w zakresie opłaty za obsługę kredytową (co do kwoty 0,40 zł).

Z przedstawionego wyżej rozliczenia wynika zatem, że niespłacony pozostał kapitał zawarty w pozostałych ratach w łącznej kwocie 2.840,34 zł, a skoro powód dochodzi w tym zakresie kwoty niższej, to roszczenie należało uwzględnić w całości.

Sąd Rejonowy wprowadził prawidłowo odwołał się dokonując oceny prawnej do ustawy o kredycie konsumenckim i postanowień umowy kredytu, jednakże dokonał zbyt pobieżnej i częściowo wadliwej wykładni postanowień umowy.

Podobnie w całości, na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. należało uwzględnić żądanie przez powoda kwoty 808,50 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty niespłaconego kapitału za okres od dnia 31 maja 2011 roku do dnia 27 czerwca 2011 roku. Niewątpliwie w tym okresie niespłacony kapitał pozostawał już wymagalny, a zatem powodowi należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w jego zapłacie.

Na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c. powodowi należą się też dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty niespłaconego żądanego kapitału (2.634,05 zł) oraz od skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie (808,50 zł) – od dnia wniesienia pozwu.

Za niezasadne należy uznać żądanie przez powoda zapłaty kwoty 45,20 zł z tytułu zaliczki komorniczej poniesionej przez pierwotnego wierzyciela. Apelujący odwołuje się do postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kraśniku Jerzego Drąga z dnia 27 maja 2013 roku, sygn. akt (...) wywodząc, że Bank (...) S. A. był następcą prawnym (...) Banku S. A. Należy jednak zwrócić uwagę, że z postanowienia tego (k. 39) wynika, że w toku egzekucji wyegzekwowano od dłużniczki na rzecz wierzyciela kwotę 45,20 zł na poczet zwrotu wniesionej zaliczki. Tym samym nie było podstaw do zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda tej kwoty jako należności ubocznej, skoro została ona już zaspokojona.

W żaden sposób z kolei powód nie wykazał zasadności żądania zapłaty opłaty administracyjnej w kwocie 114,20 zł (tj. nie wykazał, z jakiego postanowienia umowy ten obowiązek zapłaty miałby wynikać).

Ostatecznie, na skutek częściowego uwzględnienia apelacji, powództwo zostało uwzględnione w 64,31 % (co do kwoty 3.519,55 zł z żądanej kwoty 5.472,75 zł, nie wliczając w to dalszych odsetek ustawowych od dnia wniesienia powództwa). Koszty procesu przed Sądem pierwszej instancji wyniosły 1.269 zł po stronie powoda (opłata od pozwu i wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego w stawce minimalnej 1.200 zł), zaś po stronie pozwanej – 1.200 zł (wynagrodzenie pełnomocnika – adwokata w stawce minimalnej 1.200 zł). Pozwana powinna ponieść 64,31 % sumy tych kosztów, co dało kwotę 1.587,81 zł, a tym samym, na podstawie art. 100 k.p.c. powinna powodowi zwrócić różnicę pomiędzy kosztami należnymi a poniesionymi, tj. kwotę 387,81 zł.

Analogicznie, na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. należało rozliczyć koszty postępowania odwoławczego, które po stronie powoda wyniosły 850 zł (250 zł opłaty od apelacji i 600 zł wynagrodzenia pełnomocnika – radcy prawnego w stawce minimalnej), a po stronie pozwanej – 676,89 zł (600 zł wynagrodzenia pełnomocnika – adwokata w stawce minimalnej i 76,89 zł zwrotu wydatków tego pełnomocnika związanych z

dojazdem na rozprawę apelacyjną, przy czym nie było podstaw do podwyższenia tych wydatków o podatek VAT). Pozwana powinna ponieść 63,80 % z sumy tych kosztów (1.526,89 zł), co dało kwotę 974,15 zł, a zatem powinna zwrócić powodowi różnicę pomiędzy kosztami należnymi a rzeczywiście poniesionymi w kwocie 297,26 zł.

Wobec faktu, że pełnomocnikowi powódki – adwokatowi reprezentującemu ją z urzędu w obu instancjach, w wyniku stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, nie została przyznana żadna kwota w ramach kosztów procesu należnych powodce, na podstawie art. 29 ust. 1 Prawa o adwokaturze oraz § 19, § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 oraz § 2 ust. 1 – 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu należało przyznać pełnomocnikowi pozwanej ustanowionemu z urzędu wynagrodzenie za udzieloną w postępowaniu pomoc prawną w stawce minimalnej za każdą z instancji, podwyższone o podatek od towarów i usług, a także zwrot wydatków związanych z dojazdem na rozprawę odwoławczą, według zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych niebędących własnością pracodawcy (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 roku w sprawie w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy, Dz. U. z 2002 roku, Nr 27, poz. 271, ze zm.).

W świetle powyższych wywodów jako niezasadne w pozostałym zakresie należało ocenić podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 233 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 229 k.p.c.) oraz zasady rozkładu ciężaru dowodów (art. 6 k.c.).

Pozwana w procesie przyznawała jedynie fakt istnienia umowy kredytu, zaprzeczyła natomiast jej wypowiedzeniu i wysokości zobowiązań. Na powodzie spoczywał zatem ciężar wykazania przelewu i wysokości zobowiązań pozostałych do zapłaty (a wcześniej – ich dokładnego określenia), w tym tego, że doszło do wypowiedzenia umowy kredytu i jak to rzutowało na wysokość należności. Z kolei pozwaną obciążał ciężar wykazania, że określone należności zostały przez nią zapłacone. W ten sposób kształtował się ciężar dowodu w niniejszej sprawie (art. 6 k.c.). Powód wprawdzie udowodnił istnienie umowy kredytu i przelew wierzytelności z niej wynikających, nie udowodnił jednak wypowiedzenia umowy kredytu, a żądania zapłaty należności ubocznych w znacznej części nie zostały dokładnie określone bądź wykazane. Bankowy tytuł egzekucyjny jak również wyciąg z ksiąg rachunkowych powodowego Funduszu, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, wobec pozwanej mają jedynie moc dokumentów prywatnych (art. 245 k.p.c.), czyli w istocie twierdzeń powoda o faktach w zakresie wysokości zobowiązań pozwanej i jeżeli nie są poparte innymi dowodami (dokumentami umowy, wypowiedzenia etc.), fakty nimi objęte nie mogą być uznane za udowodnione, jeżeli pozwana im zaprzecza. Sam fakt częściowej spłaty kredytu nie może zostać uznany za przyznanie wszystkich należności dochodzonych w niniejszym procesie – co do zasady i wysokości.

Sąd Rejonowy dokonując zbyt pobieżnej oceny prawnej zgromadzonych dowodów nie naruszył art. 328 § 2 k.p.c., gdyż nie jest to równoznaczne z wadliwym sporządzeniem uzasadnienia w zakresie oceny dowodów, zwłaszcza, że wyraźnie wskazał, jaką moc dowodową mają dowody przedstawione przez powoda. Dodatkowo należy dodać, że uzasadnienie stanowi jedynie przedstawienie argumentów, którymi kierował się sąd wydając określony wyrok i jest sporządzane po jego ogłoszeniu, a zatem co do zasady ewentualne mankamenty konstrukcji uzasadnienia nie mają wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, a tylko wyjątkowo zachodzić będzie nierozpoznanie istoty sprawy, gdy rażąco wadliwie sporządzone uzasadnienie nie pozwoli ocenić, o czym sąd orzekł, na jakiej podstawie faktycznej i prawnej.

Z tych względów na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.